

Список використаних джерел

1. Фесенко В. Теоретичні аспекти розвитку аудиту як форми інформаційної взаємодії принципалів та агентів аудиторських послуг. URL: <https://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/53/29.pdf>
2. Белова І., Семенишена Н. Теорії бухгалтерського обліку, розвиток під впливом економічних теорій та інституційних змін. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/36314/1/%D0%91%D0%B5%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>
3. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

*Бунда Ольга Миколаївна,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів та бізнес-консалтингу;
Науменко Ольга Віталіївна,
магістрант кафедри фінансів та бізнес-консалтингу;
Київський національний університет технологій та дизайну*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОПЕРАЦІЙ З НЕОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ

З метою ефективної економічної діяльності підприємства повинні бути забезпечені необхідними засобами та матеріальними ресурсами. Це найголовніший елемент продуктивних сил, який детермінує їхній розвиток. Крім того, ринкові відносини та конкуренція, як важлива ланка ринкового механізму, вимагають від усіх об'єктів господарювання підвищення економічної ефективності використання всіх видів ресурсів, зокрема необоротних активів.

Інформація про наявність необоротних активів і постійний контроль за їх ефективним використанням мають велике значення в управлінні виробничою діяльністю кожного підприємства. Цьому має сприяти добре побудований й організований їх облік, який ґрунтується на нормативному регулюванні операцій з необоротними активами, чим і обумовлена актуальність теми дослідження.

Питання обліку, аудиту і аналізу основних засобів висвітлюється в багатьох наукових джерелах, зокрема питання обліку, аудиту і аналізу основних засобів аграрних підприємств розглядаються у наукових дослідженнях Лесняка В. О., Поповиченко Г. С., Васюренко Л. В., Прадуна В.В., Гнатів Н. Б, Колеснік Я. В., Черкасова О. О., Могилової О. М., Романкіної О. М; металургійних підприємств – Грекової В. А.; машинобудівного виробництва – Мазур А. В., Олійник Є. В.; м'ясопереробних підприємств – Неміш Ю. В., будівельних підприємств – Матієшина М. М., підприємств торгівлі – Пилипчук Н. М., підприємств

водопровідно-каналізаційного господарства – Покуци І. В., підприємств залізничного транспорту – Ярмоліцької О. В. Питання обліку і аналізу основних засобів в управлінні реальними інвестиціями розглядалися у дослідженнях Зінкевич О. В., інноваційного відтворення основних засобів на підприємствах у працях Анісімової М. В., Яцунська О. С. досліджувала організаційно-методичне забезпечення обліку основних засобів за стадіями життєвого циклу, Самчик М. Ю. – питання бухгалтерського обліку та внутрішнього аудиту витрат на ремонт основних засобів підприємств, Грінько А. П. – методологію та організацію бухгалтерського обліку відтворення основного капіталу. У своїх дослідженнях всі науковці концентрували увагу на тому, що налагодження на належному рівні обліку необоротних активів в їх ефективного використання не можливо без врахування вимог законодавства щодо регулювання операцій з необоротними активами.

Ведення бухгалтерського обліку необоротних активів та складання фінансової звітності щодо таких об'єктів в Україні здійснюють за принципами, які законодавчо закріплені у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1] та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2]. До них належать обачність, повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування і відповідність доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдиний грошовий вимірник, періодичність. У міжнародній та національній практиці бухгалтерського обліку принцип визначають як правило, яким слід керуватися під час вимірювання, оцінки та реєстрації господарських операцій і під час відображення результатів у фінансовій звітності. Принципи лежать в основі ведення бухгалтерського обліку на підприємства України, зокрема необоротних активів.

В. В. Сопко правомірно зазначив, що «побудова обліку необоротних активів ґрунтується на їх визначенні та економічній класифікації» [3, с. 305]. Науково обґрунтована класифікація основних засобів є основою раціональної організації аналітично-синтетичного обліку, здійснення контролю та прийняття відповідних управлінських рішень.

Також доречно буде враховувати й особливості використання необоротних активів у господарській діяльності підприємства, оскільки довгостроковим активам, наприклад, основним засобам, на відміну від оборотних активів, зокрема запасів, властиве: використання у виробництві без зміни натуральної форми, ремонтування, консервація, переведення зі складу необоротних активів до оборотних під час продажу, отримання доходу від їх ліквідації у формі матеріалів.

Тому при побудові обліку необоротних активів на підприємстві необхідно враховувати:

- загальні риси, які властиві довгостроковим активами (строк експлуатації перевищує рік; активи підлягають амортизації);
- особливості напрямів їх використання (експлуатація, консервація,

ремонт, продаж, ліквідація).

Порядок організації та ведення обліку основних засобів також регламентуються Положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємства та Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій.

Методичні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби і розкриття такої інформації у фінансовій звітності визначаються П(С)БО 7 «Основні засоби» [4], норми якого поширюються на підприємства, організації, та інших юридичних осіб усіх форм власності (крім бюджетних установ). Але, крім того, варто враховувати вимоги інших нормативних документів, що наведені у таблиці.

Таблиця

Характеристика нормативно-правових актів з регулювання питань обліку необоротних активів

№	Нормативний документ		Узагальнена характеристика нормативного документу
	Назва	Дата і номер	
1	Податковий кодекс України [5]	від 22.12.2010 №2755-VI	Визначає поняття амортизації, як систематичного розподілу вартості основних засобів, інших необоротних та нематеріальних активів, що амортизуються протягом строку їх корисного використання та класифікацію груп основних засобів і мінімально допустимих строків їх амортизації
2	Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1]	від 16.07.1999 № 996-XIV	Визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні, в тому числі відображення у фінансовій звітності інформації про необоротні активи.
3	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» [4]	від 27.04.2000 №92	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби та інші необоротні матеріальні активи, а також розкриття інформації про них у фінансовій звітності.

Продовження таблиці

4	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда» [6]	від 28.07.2000 №181	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про оренду необоротних активів та її розкриття у фінансовій звітності.
5	План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і госп. операцій підприємств і організацій [7]	від 30.11.1999 №291	Визначаються рахунки, на яких обліковуються необоротні активи, а також ті рахунки з якими можуть кореспондувати рахунки класі I та субрахунки, що відкриваються до них
6	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і госп. операцій підприємств і організацій [8]	від 30.11.1999 №291	Визначає призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення методом подвійного запису інформації про наявність і рух основних засобів. Наводить коротку характеристику і призначення синтетичних рахунків і субрахунків, типову схему реєстрації та групування інформації про господарські операції.
7	Про затвердження типових форм первинного обліку [9]	від 29.12.1995 №352	Встановлює типові форми первинного обліку основних засобів.
8	Про затвердження методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів [10]	від 30.09.2003 № 561	Розглядає конкретні операції з основними засобами з відповідною кореспонденцією рахунків до них.

Варто зазначити, що організаційно-технологічні особливості підприємств суттєво впливають на побудову облікової системи та визначають: порядок оформлення первинної документації з обліку основних засобів; організацію документообігу між окремими структурними підрозділами; вартісний і кількісний облік основних засобів.

Як висновок, відсутність галузевих рекомендацій щодо впровадження П(С)БО 7 «Основні засоби» в практичну діяльність, свідчить про негативний вплив на: достовірність інформації про використання основних засобів; на

вирішення питань щодо обґрунтування облікової політики на конкретних підприємствах; на державну політику щодо регулювання цін, що потребує удосконалення нормативної бази на законодавчому рівні.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996–XIV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Національне положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навч. посібник. Київ : КНЕУ. 2000. 578 с.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 27596-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда». Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000 № 181. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0487-00>
7. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій. Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG4185>
8. Інструкція із застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій № 291 від 30.11.99. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>
9. Про затвердження типових форм первинного обліку. Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.95 № 352. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0508-98>
10. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів. Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 № 561. URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=293623